

Scénář – Josef Samoěl

Vypravěč: *Pan Josef Samoěl se narodil dne 18.7. 1936 na Horním Jelení. Vyrůstal v Nové ulici č.p. 214. Měl dva sourozence, bratra a sestru. Tatínek byl zámečnický a rodinu živil výrobou kamen. Když do jeho života vstoupila válka, jeho dětský rozum nechápal podivné dění okolo. Třeba na náměstí:*

Pan Samoěl: (2. nahrávka; 10:41 – 11:38)

„...u obecního úřadu se začali scházet lidi, kteří se seřadili a nesli vlajku s hákovým křížem. Vobešli náměstí, chvíli tam vypravovali, nevím vo čem, no a pak se rozešli. Nebo jsme čekali na autobus a chtěli jsme, aby nás řidič svez’ do garáže. Voni měli garáž asi 300 metrů vod náměstí a ten jeden fašista křičel: Neberte ty svině český! Samozřejmě šofér nedbal, bouch’ dveřma a vodjel i s náma.“

Vypravěč: *Nesmyslnost některých příkazů a zákazů vůči dětem si uvědomovali i někteří Němci:*

Pan Samoěl: (2. nahrávka; 2:08 – 3:06)

„No tak, hráli jsme si na četníka a na zloděje a vlezli jsme ... ty četníci byli před houštinou a ty zloději vlezli do houštiny. Když se za námi objevila skupina Němců, v době, kdy bylo přísně zakázáno chodit do lesa, trest smrti za to byl. No a tam jsme si hráli a najednou se objevili Němci a všechny z lesa musej ven z toho houští. Tak vylezli, voni nás dostrkali k tomu vedoucímu a von se rozhlíd’ a povídá: Komm! A vodešli. A víc si nás nevšimli.“

Vypravěč: *Pan Samoěl se vyučil strojním zámečníkem a oženil se. To už byli u moci komunisté. Také tento režim se svojí totalitní ideologií neměl příliš slitování s obyčejnými lidmi, byť ho nijak neohrožovali a komplikoval jim život. Místní funkcionáři rozhodovali třeba i o tom, kde bude kdo bydlet. Mladí manželé dostali nabídku od místního člověka, aby se nastěhovali do jeho domu. (Na základě komunikace s panem Jindrou, občanem Horního Jelení, víme, že se jednalo o jejich dům č.p. 100 na náměstí). Ale místní starosta, pan Lohniský, tomu nepřál. Klidně nechal vyhodit na tři týdny do průjezdu manžele čekající miminko. Asistovali u toho kromě starosty i místní lékař, četník a stěhovák.*

Pan Samoěl: (5. nahrávka; 5:29-6:05; 6:17-6:28)

„...museli jsme celej byt nebo tu místnost vymalovat, to bylo všechno černý a nastěhovali jsme se tam a von nás ujišťoval, že přijdem na národní výbor a to už bude jenom banalita, že se to vyřídí ústně všecko. No jo ale, já jsem přijel z práce asi za tejdén a všechen nábytek a všecko bylo vystěhovaný v průjezdu. Byl prosinec, ne listopad, ale už mrzlo. .... šedesát čtyři nebo šedesát dva, tak nějak. No a teď jsme v tom průjezdě museli se ženou spát.“

Vypravěč: *Samoělovi skončili v hygienicky nevhodném bytě, kde jejich malá dcerka trpěla ekzémem. Svému osudu se však postavili a šetřili tak usilovně a vytrvale, aby si mohli koupit domeček. Ale mohl si člověk vybrat, kde bude pracovat?*

Pan Samoěl: (1. nahrávka 10:01-10:08)

„...každej člověk měl kádrovej posudek a podle toho se dála práce, dávala.“

Vypravěč: *Jaké byly mzdy?*

Pan Samoěl: (1. nahrávka; 10:17-10:26)

„Pro mě tři koruny na hodinu, ať jsem šel, kam jsem šel, ten kádrovej posudek šel se mnou jako stín.“

Vypravěč: *Ano, tak málo. Manželka pana Samoěla na tom byla jako prodavačka trochu lépe. Dali jí čtyři koruny na hodinu. A tak šetřili, jak se dalo:*

Pan Samoěl: (2. nahrávka; 21:10-21:27)

„Když jsem si chtěl vydělat, tak jsem nesměl žádnou svačinu, žádnou oběd a jenom dělat co možná nejvíc.“

Vypravěč: *Pokud jste neměli dobrý kádrový posudek, neměly ho ani vaše děti a byl problém dostat se na střední školu. Někdy však pomohli známí.*

Pan Samoěl: (2. nahrávka; 20:08 – 20:24)

„.... přišel kamarád, kterej byl v KSČ a měl na starosti školy, já mu povídám, ...tak jsem mu to řek', von povídá: Pod', pudu s tebou a už to šlo.“

Vypravěč: *Když nebylo možné někoho snadno ovládat, bylo možné alespoň vyhrožovat.*

Pan Samoěl: (5. nahrávka; 13:40-13:59)

„To bylo v osmdesátém devátém roce, už se všechno hroutilo a ten Lohniskej šel takhle okolo zahrady, pak zaťukal a říká: Josefe, máte moc velkou zahradu, my vám půlku vyvlastníme.“

Vypravěč: *Pan Samoěl rád létá na větroni, velmi ho to naplňuje a přináší mu to radost. Dnes může. Za komunistů mu tato možnost byla odepřena, protože nebyl komunist. Co kdyby jim uletěl?*

A co vzkazuje pan Samoěl mladé generaci?

Pan Samoěl: (5. nahrávka; 4:12-4:22)

„... abyste nepotkali ani fašismus, ani komunismus, to jsou dva režimy, který jsou přibližně stejný, ne-li jeden „lepší“ než druhej!“